

INDKALDELSE AF FEEDBACK VEDRØRENDE ET INITIATIV (uden konsekvensanalyse)

Dette dokument har til formål at informere offentligheden og interessenterne om Kommissionens arbejde, så de kan give feedback og deltage effektivt i høringsaktiviteterne.

Vi beder disse grupper om at give deres synspunkter til kende om Kommissionens forståelse af problemet og om mulige løsninger og give os alle relevante oplysninger, som de måtte have.

INITIATIVETS TITEL	Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en EU-strategi for øer
ANSVARLIGT GD – ANSVARLIG ENHED	GD REGIO – Kontor 03 (Byer, lokalsamfund, mennesker)
FORVENTET TYPE INITIATIV	Meddelelse
VEJLEDENDE TIDSPLAN	2. kvartal 2026
YDERLIGERE OPLYSNINGER	—

Dette dokument er udelukkende til orientering. Det foregriber ikke Kommissionens endelige afgørelse om, hvorvidt initiativet vil blive videreført, eller om dets endelige indhold. Alle elementer i det beskrevne initiativ, herunder dets tidsplan, er anført med forbehold for ændringer.

A. Politisk baggrund, problemformulering og nærhedstjek

Politisk baggrund

Øer er en del af EU's geografiske struktur og repræsenterer en bred vifte af landskaber, samfund og økonomiske og sociale realiteter. Kombinationen af deres geografiske mangfoldighed, særlige socioøkonomiske profiler, økarakter, afsides beliggenhed og økonomiske og miljømæssige sårbarheder samt deres eksponering for klimaaendringer giver en række specifikke, langvarige strukturelle udfordringer. Samtidig frembyder deres særlige geografi og rige natur- og kulturarv også udviklings- og sikkerhedsmuligheder, som ikke altid udnyttes fuldt ud. Øer kan, via udnyttelse af deres særlige styrker, fungere som testmiljøer for innovation inden for områder som bæredygtig transport og mobilitet, vandforvaltning, ren energi, modvirkning af og tilpasning til klimaaendringer, turisme, digital innovation og den blå økonomi, mens bæredygtig turisme understøttes, og EU's sikkerhed og forsvar styrkes, samtidig med at øsamfundene sikres en levestandard og adgang til muligheder, som er sammenlignelig med fastlandsbeboeres.

[Ledende næstformand Raffaele Fitto](#)s opgavebeskrivelse indeholder et eksplicit politisk tilsagn om at ville fokusere på de særlige økonomiske og sociale udfordringer, som øer står over for. Dette tilsagn bygger på et bredt spektrum af EU-politikker og -initiativer med det formål at sikre en mere samordnet og koordineret tilgang til at tackle de forskellige udfordringer, øer står over for – både direkte og indirekte. Fokuset på en mere strategisk tilgang til støtte til øer blev yderligere styrket med forslaget vedrørende [midtvejsgennemgangen af samhørighedspolitikken](#) af 1. april 2025, hvori Kommissionen giver tilsagn om iværksættelse af en høring om udarbejdelsen af en strategi for øer, og med [den europæiske havpagt](#), som blev offentliggjort i juni 2025.

Med tilsagnet om udarbejdelse af en strategi for øer følges der også op på en mangeårig anmodning fra Europa-Parlamentet [[beslutning om EU's øer og samhørighedspolitik](#): den nuværende situation og de fremtidige udfordringer (2021/2079 (INI))] og øernes interessenter om en strategisk ramme for håndtering af **øers helt særlige udfordringer**.

Det er også i overensstemmelse med lignende opfordringer til handling fra de rådgivende udvalg, jf. navnlig [Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om de største udfordringer for EU's øer og bjergrige og tyndt befolkede områder \(C/2024/1572\)](#) fra 2023 og [Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse om øget støtte under samhørighedspolitikken til regioner med geografiske og demografiske ulemper \(artikel 174 i TEUF\)](#) (CDR-2959-2022) fra 2022.

Problem, som initiativet har til formål at løse
EU's øer har meget forskellige geografiske og socioøkonomiske profiler. Mens nogle øer har udviklet sig til blomstrende knudepunkter på forkant med den økonomiske udvikling inden for bl.a. turisme, står andre fortsat over for udfordringer forbundet med deres økarakter, herunder begrænset konnektivitet, økonomisk sårbarhed, strukturelt demografisk pres og sociale begrænsninger, hvilket indskrænker deres muligheder for bæredygtig vækst og modstandsdygtighed. EU har – med sine sektorpolitikker og målrettede initiativer, som understøtter bl.a. territorial samhørighed, konnektivitet, energiomstilling og digital omstilling, samt sin havpolitik – spillet en nøglerolle med hensyn til at støtte øerne ved at tackle mange af deres særlige udfordringer og skabe muligheder for at udnytte deres socioøkonomiske potentiale og forbedre livskvaliteten for lokalsamfundene. Om end bidragene fra disse politikker i denne henseende har været væsentlige, ville effekten af dem kunne være blevet opnået mere effektivt med en mere sammenhængende tilgang. Dette er blevet påpeget af Europa-Parlamentet og de rådgivende udvalg, som fortsat fremhæver områder, hvor koordineringen ville kunne styrkes på tværs af EU's politikker, samt betænkeligheder vedrørende den begrænsede hensyntagen til ødimensionen i de relevante sektorspecifikke regelsæt. Det fragmenterede landskab for så vidt angår EU's sektorpolitikker, initiativer og finansieringsinstrumenter betyder, at det kan være vanskeligt for medlemsstaterne at udforme og gennemføre sammenhængende nationale politikker for støtte til øerne. Fragmenteringen kan reducere politikernes samlede virkning i praksis og resultere i yderligere administrative byrder. Det kan være særligt vanskeligt for øer, herunder mindre øers myndigheder – med begrænset kapacitet – fuldt ud at få del i og drage fordel af den EU-støtte og -finansiering, der er til rådighed. Disse udfordringer understreger behovet for en mere sammenhængende og integreret tilgang, som både vil kunne forbedre gennemførelsen af eksisterende politikker og sikre, at øers særlige behov i tilstrækkelig grad afspejles i diverse EU-initiativer. På territorielt plan indgår øer og fastland ofte i de samme administrative regioner¹, som danner grundlag for anvendelsen af EU's samhørighedspolitik. Tilsvarende adresserer makroregionale strategier og havområdestrategier typisk øers, kystområders og fastlandets udfordringer på integreret vis. Det er afgørende nødvendigt med fælles planlægning kystområder og øsamfund imellem på tværs af politikområder, navnlig inden for transport. Det er derfor vigtigt at imødekomme øers helt særlige udviklingsbehov og samtidig udnytte komplementariteten mellem øer og fastlandsregioner. Selv om regionerne i EU's yderste periferi er øer, nødvendiggør deres særlige karakteristika, som beskrevet i artikel 349 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), en særlig EU-strategi for regioner i den yderste periferi. Der blev iværksat en særskilt indkaldelse af feedback vedrørende denne strategi i november 2025.
Grundlaget for en EU-indsats (retsgrundlag og nærhedstjek)
Retsgrundlag
Det hedder i artikel 174² i TEUF vedrørende EU's rolle, at EU "udvikler og fortsætter [denne] sin indsats for at styrke sin økonomiske, sociale og territoriale samhørighed", idet der henvises til øer som regioner med "alvorlige naturbetingede eller demografiske ulemper af permanent art", som derfor er berettiget til målrettet opmærksomhed.
Konkret behov for en EU-indsats

1 NUTS 2-regioner (basisregioner – til gennemførelse af regionalpolitikker) og NUTS 3-regioner (små regioner – til specifikke diagnoser) i henhold til Eurostats nomenklatur for statistiske regionale enheder: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts>.

2 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E174>.

Meddelelsen om EU's strategi for øer er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet den supplerer og understøtter foranstaltninger på lokalt, regionalt og nationalt plan. En EU-indsats gør det først og fremmest muligt for lokale myndigheder, herunder myndigheder på øer, at udvikle og gennemføre skræddersyede politikker, der adresserer disse områders særlige geografiske og socioøkonomiske udfordringer. Meddelelsen giver vejledning og indebærer tilvejebringelse af ressourcer til fremme af bæredygtig udvikling og til at sikre, at intet samfund lades i stikken.

Der vil med det planlagte indhold af initiativet også blive taget hensyn til proportionalitetsprincippet. Initiativet sigter, som et ikke-lovgivningsmæssigt instrument, mod at reducere de finansielle og administrative byrder for EU samt for de nationale, regionale og lokale myndigheder og interessenter.

B. Hvad sigter initiativet mod at opnå, og hvordan?

Etableringen af en koordineret politikramme for udvikling af EU's øer vil vise vejen for EU's indsats og sætte medlemsstaterne i stand til bedre at styre programmeringen og implementeringen af deres nationale politikker og EU-støtte. Strategien sigter mod at opnå dette via et sæt indbyrdes forbundne mål:

1) **styrkelse af den økonomiske konkurrenceevne** og tiltrækningskraft for EU's øer som dynamiske områder via støtte til traditionelle sektorer (landbrug, fiskeri, turisme) og økonomisk diversificering, tilskyndelse til innovation og intelligent specialisering, herunder i den blå økonomi, samt forbedring af konnektiviteten på de enkelte øer og mellem disse og de større markeder – både digitalt og ved hjælp af transportforbindelser

2) **fremme af modstandsdygtighed og bæredygtighed** via fremskyndelse af dekarbonisering og styrkelse af vedvarende energisystemer med det formål at mindske energiafhængigheden, fremme af cirkulær og ressourceeffektiv praksis – bl.a. inden for affalds- og vandforvaltning – samt forbedring af øernes muligheder for at forberede sig på, tilpasse sig til og afbøde klimarelaterede risici

3) **håndtering af strukturelle demografiske udfordringer og medvirken til at tilskynde folk til at blive i deres region, hvis de ønsker det ("retten til at blive boende")**, via forbedring af adgangen til økonomisk overkommelige boliger og offentlige tjenester, herunder uddannelse, erhvervsuddannelse og sundhed, samt understøttelse af kulturarv og lokal identitet

4) **støtte til øerne som strategiske bidragydere til EU's forsvar og sikkerhed**, herunder inden for kritisk energi- og transportinfrastruktur, migration og grænseforvaltning samt trusselsdetections- og -reaktionskapacitet.

Strategien vil omfatte forslag og anbefalinger til forbedring af koordineringen, komplementariteten og målretningen af EU's politikker og finansieringsinstrumenter for øer. Den vil tillige understøtte udvikling af nationale og regionale partnerskabsplaner i den kommende programmeringsperiode.

Forventede virkninger

Strategien vil bidrage til en mere sammenhængende tilgang til EU's sektorpolitikker og -initiativer og lette udvikling og gennemførelse af nationale planer eller strategier for øer, navnlig for myndigheder af begrænset størrelse. Strategien sigter, med etableringen af en overordnet strategisk ramme, mod at gøre EU's politikker mere effektive og mere målrettede samt at mindske de administrative barrierer og reducere omkostningerne for myndigheder og interessenter og derigennem gøre det muligt for de pågældende områder at udnytte deres økonomiske, sociale og miljømæssige potentiale fuldt ud.

Alt dette burde gøre det lettere for de relevante myndigheder at planlægge og gennemføre politikker, der er skræddersyet til bestemte geografiske, økonomiske og sociale realiteter, med fremme af modstandsdygtighed og bæredygtig udvikling samt bedre livskvalitet til følge.

Samlet set vil initiativet styrke EU's engagement i forhold til øer og styrke udbredelsen og effekten af EU's støtte samt sikre, at der i diverse politikker tages højde for deres helt særlige behov og udfordringer.

Fremtidig overvågning

Overvågningen af strategiens gennemførelse vil blive sikret med indsamling af data som led i de forskellige foranstaltninger, der gennemføres med initiativet. Den vil indgå i grundlaget for fremtidige evalueringer og konsekvensanalyser.

Eftersom støtte til øer er en af grundpillerne i den europæiske havpagt, vil overvågningen også ske via den bebudede overvågnings- og rapporteringsramme, især resultattavlen for havpagten og rapporten om havpagtens tilstand.

C. Bedre lovgivning
Konsekvensanalyse Initiativet vil have form af en meddelelse fra Kommissionen. Det vil indebære fastlæggelse af en fælles strategisk tilgang samt anbefalinger for fremtiden. Det vil ikke afstedkomme nye finansieringsstrømme eller lovgivningsforslag. Ud over denne indkaldelse af feedback vil også viden indsamlet i forbindelse med nylige aktiviteter, såsom de interessenthøringer, der blev gennemført i forbindelse med udarbejdelsen af havpagten, bidrage til at opbygge videns- og evidensgrundlaget for strategien. Andre værktøjer til bedre regulering, såsom en offentlig høring eller en konsekvensanalyse – som ikke er retligt påkrævet for denne type initiativ, ville ikke give nogen merværdi.
Høringsstrategi Formålet med denne indkaldelse af feedback er at opfordre offentligheden og interessenter til at dele deres synspunkter vedrørende de vigtigste af de udfordringer, EU's øer står over for, deres konkrete forslag til, hvordan disse udfordringer kan løses, samt deres forventninger til EU's politikker. Tilbagemeldingerne fra de centrale interessenter vil indgå i det evidensgrundlag, der lægges til grund for udarbejdelsen af anbefalingerne i strategien. De primære interessenter er bl.a. nationale, regionale og lokale myndigheder, civilsamfundet, lokalsamfund, andre interessenter og repræsentanter hjemmehørende på øer samt andre interessenter, der arbejder med udviklingsspørgsmål. Offentligheden opfordres til at reagere på denne indkaldelse af feedback, som vil være åben i seks uger. Bidrag kan indsendes på et hvilket som helst af EU's 24 officielle sprog via portalen "Deltag i debatten" (Kommissionens centrale side for offentlige høringer). Kendskabet til indkaldelsen af feedback udbredes via Kommissionens kommunikationskanaler og særligt udvalgte interessenter. Der vil blive udarbejdet en sammenfattende rapport med et resumé af samtlige høringsresultater, som vil blive gjort offentligt tilgængelig sammen med alle modtagne bidrag.
Hvorfor indkalder vi feedback? Kommissionen ønsker at indsamle holdninger og erfaringer fra offentligheden og interessenter på og uden for EU's øer for at få viden om deres synspunkter vedrørende nedenstående spørgsmål. De vigtigste udfordringer og prioriteter: Hvad er de største udfordringer, EU's øer står over for på kort og lang sigt, og hvilke politikområder bør prioriteres med strategien? Eksisterende politikker, komplementaritet og relevant lovgivning: Hvilke eksisterende EU-politikker, -initiativer og -regler fungerer godt, og hvordan bør den nye strategi supplere foranstaltninger på nationalt, regionalt og lokalt plan? Interessenterne forventninger og foreslåede foranstaltninger: Hvad forventer interessenterne af EU, og hvilke konkrete foranstaltninger ville de foreslå til støtte for øer inden for centrale politikområder? Unge og "retten til at blive boende": Hvad er de største udfordringer, unge står over for på øer, og hvilke virkninger bør strategien have med henblik på at sikre disse områders tiltrækningskraft som steder, hvor mennesker i alle aldre har lyst til at leve deres liv, og derigennem give dem en reel ret til at blive på det sted, de kalder deres hjem?
Målgruppe Alle opfordres til at deltage i denne høring. Kommissionen er navnlig interesseret i bidrag fra interessenter hjemmehørende på øer i EU. Også input fra regionale og lokale myndigheder, navnlig myndigheder med ansvar for øer, samt fra græsrods- og ungdomsorganisationer hjemmehørende på øer vil være velkomment. EU-institutioner, europæiske og nationale netværk af ømyndigheder, akademikere, enkeltpersoner og organisationer, der arbejder inden for den blå økonomi, samt NGO'er og netværk, der beskæftiger sig med politikrelateret arbejde, opfordres tillige til at give deres feedback.